

Moja Slovenija

Slovenske zgodbe iz sveta in domovine

SLOVENCİ PO SVETU

**Joliet – slovenska duša
Združenih držav**

NOVICE

**Sprejem štipendistov
fundacije ASEF na Uradu**

NOVICE

**Bukvarna Fajči podarila
slovenske knjige za
knjižnico v Čabru**

*Dopisnik?
Blogger?
Fotograf?*

Iščemo tebe!

**Soustvarjaj portal www.slovinci.si
in postani del globalne mreže
ustvarjalnih Slovencev!**

SLOVENCİ PO SVETU

JOLIET – SLOVENSKA DUŠA ZDRUŽENIH DRŽAV

NOVICE

**SPREJEM
ŠTIPENDISTOV
FUNDACIJE ASEF NA
URADU**

NOVICE

**BUKVARNA FAJČI
PODARILA SLOVENSKE
KNJIGE ZA KNJIŽNICO
V ČABRU**

Moja Slovenija

www.slovinci.si

IZDAJATELJ

Urad Vlade RS za Slovence v
zamejstvu in po svetu

UREDNIŠTVO

Erjavčeva 15,
1000 Ljubljana, Slovenija

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK

Marjan Cukrov

PREVODI

STA

OBLIKOVANJE IN PRELOM

STA

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

STA

KONTAKTI

+386 1 230 80 00
info@slovinci.si

SPREMLJAJTE NAS

Joliet – slovenska duša Združenih držav

 Blanka Marković Kocen

Joliet, mesto v ameriški zvezni državi Illinois, dobrih 51 km oddaljeno od Chicaga, ki je po številu prebivalcev drugo največje mesto v ZDA, bi lahko poimenovali »mali Cleveland«. Kot je slednji poznan po velikem številu slovenskih izseljencev, se tudi dosti manjši Joliet, ki ima slabih 150 tisoč prebivalcev, lahko pohvali z močno in izjemno aktivno slovensko skupnostjo. Med tamkajšnjimi Slovenci sem se mudila zadnje junijske in prve julijske dni, ravno takrat, ko se po ZDA pripravljajo in slavijo dan neodvisnosti.

Vnovič in tokrat »v živo« sem se prepričala, da bi se Slovenci znotraj meja svoje domovine od svojih rojakov po svetu morali učiti ljubezni do Slovenije, do slovenske kulture in tradicije. Kot novinarka sem bila v tem kraju deležna izjemne prijaznosti, gostoljubja, rojaki so mi postregli z vrsto informacij in zgodb, ki jih povzemam v pričujoči reportaži, nastali dober teden dni po mojem obisku v ZDA.

V Jolietu, mestu, ki ga krasí velik park, poln zelenja, ribnikov in živali, ki obiskovalcu pridejo skoraj nasproti, obkrožen pa je z nepreglednimi polji kóruze in soje, sem se najprej napotila v Slovenian Heritage Museum, Muzej slovenske dediščine, ki leži ob znameniti Route 66. Kot mi je povedala Diane Hohenwater, ki za muzej in vodenje po njem skrbi kot prostovoljka, je ta za Slovence pomembna ustanova leta 1985 nastala na pobudo Zveze ameriških žensk, podružnice in člani iz vseh Združenih držav pa ga podpirajo bodisi denarno bodisi z darovanjem predmetov s področja slovenske kulturne dediščine.

V muzeju se sprehodimo mimo lutk, oblačil, različnih predmetov, ki so jih ljudje jemali na pot, velikega števila fotografij, med katerimi prevladujejo družinske in tematika izseljevanja, redkih knjig in spominkov iz Slovenije ... Tako rekoč se podamo skozi različna obdobja izseljevanja Slovencev v ZDA. »Muzej ne poskuša le ohranjati slovensko dediščino v ZDA, ampak tudi spodbuja dejavnosti, tako zgodovinske kot sodobne, v Sloveniji,« pove Diane Hohenwater in spomni tudi na darilni salon in spletno muzejsko trgovino.

Župnijska cerkev St. Joseph

V neposredni bližini Muzeja slovenske kulturne dediščine stoji župnijska cerkev St. Joseph, ena od številnih cerkva v Jolietu, a za Slovence posebna. Stoji na Chicago Street, v severnem delu trgovske četrti mesta, zgradili pa so jo slovenski izseljenci v Jolietu z namenom, da bi jih povezovala v trdno skupnost in jim pomagala ohranjati katoliško vero.

Župnijska cerkev St. Joseph je pred dvema letoma praznovala 125-letnico svoje ustanovitve. Ob častitljivi obletnici je v angleškem jeziku izšla čudovita monografija o cerkvi, ki uvodoma pojasnjuje: »Slovenska skupnost v Jolietu je tako hitro rasla, da je 1903. postalo jasno, da je župnija prerasla svojo majhno cerkev. Na župnikovo pobudo je naslednje leto na križišču Chicago in Clay Streets začela rasti nova, večja cerkev. Pater Šušteršič je sklical župljane, da bi se dogovorili o prihodnjem delovanju cerkve. Poudaril je, da je stavba dovolj velika, da bo zadostila potrebam naglo rastoče župnije, predvsem pa bo predstavljala čudovit spomenik vsem Slovencem v ZDA. Cerkev je bila posvečena 15. oktobra 1905.«

Odkar je župnijska cerkev Sv. Josepha v Jolietu postala edina in največja izključno slovenska župnijska cerkev v ZDA, je na to industrijsko območje pritegnilo številne slovenske izseljence, so mi po maši, kjer je bilo slišati tudi slovensko pesem, povedali sogovorniki.

Slovenska šola in šolski muzej

Med pomembne slovenske ustanove v Jolietu nedvomno sodi tudi slovenska šola, ki so jo obiskovali številni slovenski izseljenci, in muzej, ki sta ga ustanovila naša rojaka Angela Zeda in njen brat. »V šoli Saint Joseph's se je poučevalo v slovenskem jeziku, saj je bila ustanovljena za otroke slovenskih izseljencev,« pojasnjuje Zedova. »Najprej sta bili dve sobi v l. 1995, potem pa so stavbo povišali za eno nadstropje, vendar tudi to ni zadoščalo, zato so morali zgraditi še eno šolo z 12 razredi.« Po osmih letih šolanja so imeli učenci še dodatni dve leti trgovske šole, učili so se poslovnih ved, kot so knjigovodstvo, računstvo ipd. »Tako so bili otroci pri 16-ih pripravljeni na delo oz. služb,« pove sogovornica. Po njenih besedah je šolo obiskovalo okoli 4000 učencev, med njimi tudi sama in vsi njeni bratje in sestre. »Moje družinsko ime Lukančič so v slovenski šoli znali izgovarjati, na visoki pa so izgovor spremenili v 'lukencic', ker ameriški učitelji niso poznali slovenske izgovorjave,« se spominja Zedova. Danes to šolo uporabljajo samo za verouk ob torkih zvečer, pozimi. »Vsako leto svoje dejavnosti predstavimo v bližnjem parku, ravno prejšnjo nedeljo je bila taka predstavitev,« še dodaja.

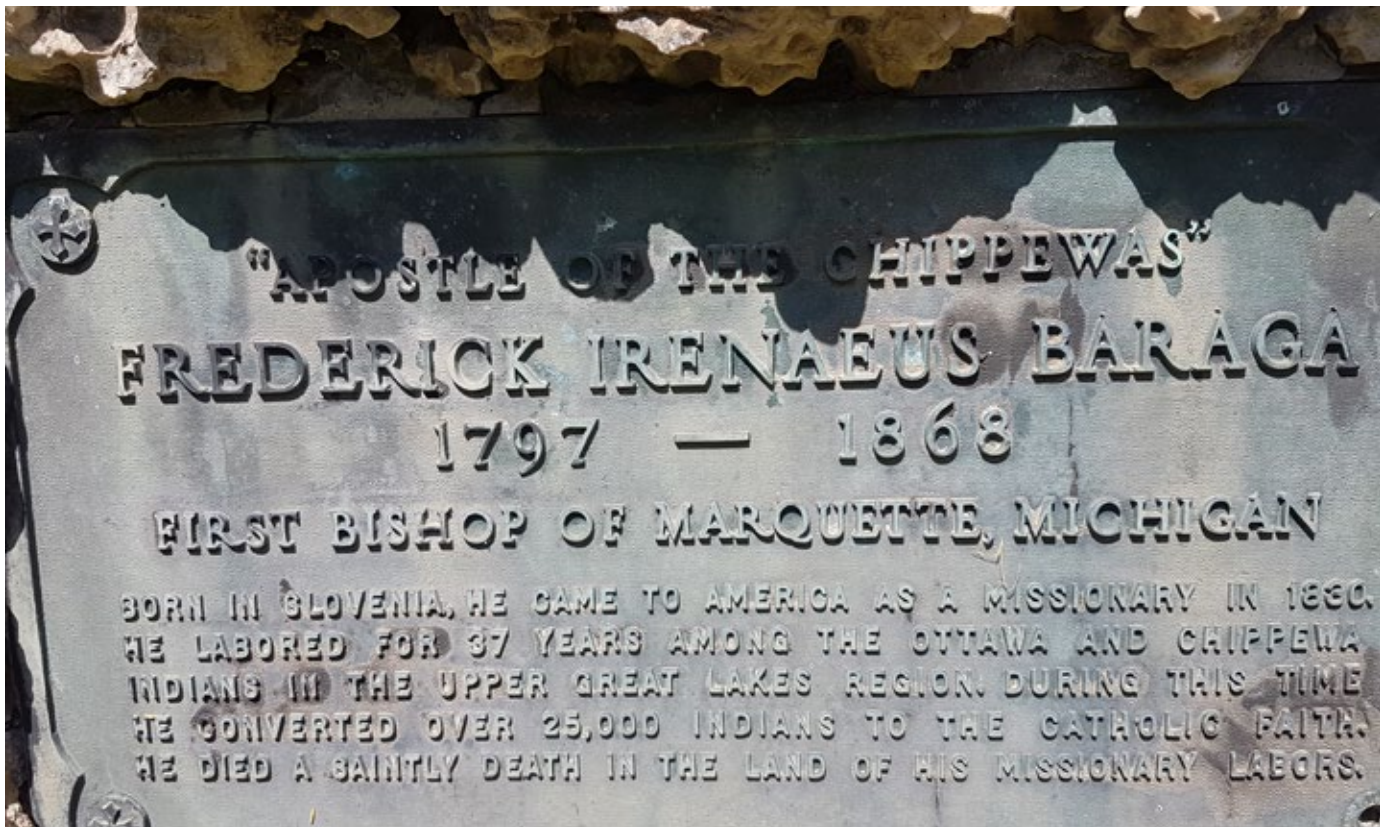
Slovenski katoliški center v Lemontu – prva postaja za slovenske izseljence v Illinoisu

V Lemontu, nedaleč od Joliet, upošteva siceršnje velike razdalje v ZDA, sem obiskala Slovenski katoliški center s Slovenskim domom. Ker je bila nedelja, poleg tega pa izjemno vroč dan, je bil dom zaprt, podrobneje pa sem si ogledala njegovo okolico. In imela kaj videti! Urejeni travniki, nasadi, sprehajališča ... okolje, ki naravnost vabi k preživljanju prostih uric! Kot sem izvedela, imajo dostop na to območje samo člani. Letna članarina znaša 25 dolarjev, prihajajo pa ljudje od vseh strani, zlasti novi slovenski priseljenci, ki tu dobijo marsikatero uporabno informacijo, obenem pa je to prostor družjenja slovenskih izseljencev. Slovenski katoliški center, ki je leta 2015 slovesno beležil svojo 20-letnico, avgusta vsako leto organizira tradicionalni »slovenski piknik«.

Zasluge pri gradnji in postavitvi slovenskega doma v Lemontu je imel pred dvema letoma preminuli Martin Hozjan, ustanovni predsednik Slovenskega doma, zgrajenega oziroma ustanovljenega leta 1996, ki je kot predsednik doma oziroma Slovenskega verskega in kulturnega središča deloval do leta 2014. Hozjan je za svoje delo leta 1995 prejel častni znak svobode Republike Slovenije »za zasluge pri ohranjanju in krepitevi narodne zavesti ameriških Slovencev in za prispevek pri osamosvajanju in mednarodnem priznanju Republike Slovenije.«

Poleg obiska Chicaga, mesta, kjer živi skoraj za dve Sloveniji prebivalcev, tamkajšnjega znamenitega »Vodnega stolpa«, ki s 94. nadstropja ponuja nepozaben pogled na vse mesto, in Blue Men Group v Briar Theatre, predstave, ki dnevno polni dvorano v središču Chicaga, sem obisk oplemenitila tudi z večernim srečanjem z nekaj damami in gospodom slovenskega rodu, ki, nekatere, tudi po 40 letih življenja v ZDA še govorijo slovensko.

Med Slovenkami s Slovencem v Jolietu

Na Slovence v Jolietu lahko naletiš že v prometu. Sama, denimo, sem se razveselila pogleda na avtomobilsko registrsko tablico, na kateri je pisalo MICKA 07. Pozneje sem izvedela, da bi lahko srečala tudi Dolenje, pa kar nekaj Janezov, Maribor ... Imela sem priložnost nekatere izmed lastnikov teh avtov tudi osebno srečati, na večerji, ki jo je prav v ta namen priredila moja gostiteljica, Mary Barrett. Ko je prvi gostji odprla vrata, je zazvenela Golica. Njen mobilnik!

Micka Mavec v ZDA živi od leta 1954, ko se je preselila v Minnesoto k staršem. »Ko so bežali pred vojsko, so me pustili doma, pri starih starših v Voklem na Gorenjskem,« pripoveduje Micka, ki se je pozneje preselila k staršem v ZDA. »V začetku je bilo težko, ker nisem znala jezika. Vsi drugi so znali angleško, jaz pa ne,« se spominja. Zaposlila se je v bolnišnici, zdaj pa je upokojena.

Julka Kaluža Čepón iz Ligojne pri Horjulu je v ZDA od 1955. »Stara sem bila 16 let, ko sem prišla z bratoma in mamo, oče pa je bil tukaj že prej,« pove. »Kako ste se počutili, ko ste se preselili iz male, zelene dežele v prostrano, betonsko Ameriko?« me je zanimalo. »Težko je bilo in še zdaj se sprašujem, kako je mama pustila krave, živino in odšla za očetom. Stara mama so rekli, da mora biti družina skupaj. Imela je 72 let, ko smo jo pustili samo in šli,« z grenkobo pove.

Julijana Čepón, prej Kaluža, je v ZDA prišla leta 1968, tu srečala Franceta, Julkinega brata. »Julka je bila poročena z mojim bratom,« smeje pripomni. »V Ameriki sem najprej pospravljala hiše, v 11-ih mesecih 24 hiš, in do poroke živela pri Julki,« pravi. Po njenih besedah so v Jolietu v sklopu slovenske šole ohranjali slovensko tradicijo, praznovali Miklavža, materinski dan in še ne-

katere slovenske praznike. Danes to tradicijo gojijo le še v Lemontu, ker v Jolietu ni več majhnih otrok slovenskih potomcev. »To poletje se odpravljamo v Slovenijo, ki smo jo nazadnje obiskali pred dvema letoma, doslej skupaj devetkrat, ko so bili še starši živi,« pove sogovornica, ki se veseli, da bo spet videla zeleno deželo.

Po njenih besedah so se številne Slovenke zaposlile kot šivilje, pozneje so mnogi ustvarili svoja podjetja. Veliko ljudi je v zvezni državo Illinois po prvi svetovni vojni prišlo iz Bele krajine, po drugi pa z Gorenjske. »Naši otroci so bili že tu rojeni, so druga generacija Slovencev,« pove Julijana Čepón, ki še zelo dobro govori slovensko. Slovenija po njenem mnenju dobro napreduje, uspešni pa so tudi Slovenci v ZDA. »V Sloveniji je zdaj veliko boljše kot v času komunizma. Ljudje si privoščijo veliko več kot mi tukaj, vsaj kar zadeva, denimo, dopust, porodniško odsotnost ...« V ZDA ta namreč traja samo šest tednov, delovna doba pa do 67. leta. »Prišla sem z enim kovčkom in nisem imela niti za znamko, da bi pisala mami,« se spominja sogovornica.

Na prvo damo ZDA so sogovornice in sogovornik ponosni. »Pomislila sem, da bi ji pisala in ji prišla pokazat, kako se dela 'štrudle' in potice,« hudomušno pove Julijana.

Slovenci so v Jolietu pred leti imeli redne slovenske maše, potem enkrat na mesec, vsako četrto nedeljo. »Lani smo izgubili dva frančiškana, ki sta bila v Lemontu, patra Blaža in patra Atanazija.« Zdaj nimajo več slovenskih maš, a Julijana pripravi vsaj dve slovenske pesmi za vsako nedeljo.

Mary Barrett, moja gostiteljica, ki sem ji iz srca hvaležna za topel sprejem in organizacijo vseh dogodkov, ki sem jim prisostvovala v Jolietu, je bila v ZDA rojena in ne ve, kako je njena mama prišla v Joliet, kjer živi od rojstva. »Moja mama in oče sta živela v majhni hiši na vzhodu mesta, kjer je že takrat živelo veliko Slovencev. Z mano sta govorila v angleščini, z drugimi pa slovensko, kar sem razumela,« pravi Mary, upokojena učiteljica kemije in matematike, ki se je lani pridružila slovenski skupnosti v Jolietu. Med dejavnostmi so ji vseč skupne večerje, izpostavi pa tudi pomoč otrokom s stipendijami za šolanje. Kot pravi, denar darujejo v ta namen, nekateri pa ga za šolanje otrok namenijo tudi po svoji smrti.

Mary je Slovenijo obiskala dvakrat: pri dvanajstih letih in 2014. »Zelo mi je bilo všeč, kot tudi vnuku Jacku. Za počitnice je obiskal že številne države, a to so bile nje-

gove najljubše počitnice,« pravi.

Mary ima sicer štiri vnuke, a zdi se ji, da le Jack, najstarejši, razume, da ima slovenske korenine.

»Preostali imajo zelo različne nacionalnosti. Moja hči in sin so na pol Slovenci, četrt Italijani, drugo četrtino pa Britanci in Irci. Hčerini mož in sinova žena sta skandinavskega rodu. Teh razmerij torej preostali vnuki ne razumejo prav dobro.«

»Tukaj smo zelo zaposleni in vse gre prehitro,« poskuša primerjati življenje v ZDA s tistim v Sloveniji. »V Sloveniji gre vse bolj počasi, rada imam svojo slovensko družino, imamo čudovito sorodstvo.«

Mary, čeprav upokojena, pri 72 letih še vedno občasno poučuje kot nadomestna učiteljica. »Samo takrat, kadar hočem,« pravi. »Kadar me potrebujejo, me pokličejo ob 5.45 zjutraj in me vprašajo, če sem pripravljena priti. Toda včasih sem preveč zaposlena ... »

Dogajanja v Sloveniji ne spremlja, ker slovensko ne zna brati. Pozorna pa je, kadar Slovenci nastopajo na olimpijadi, še posebej zimski. Takrat stiska pesti z »naše«.

O Melaniji, prvi dami ZDA, pravi, da je preveč tiha in v ozadju. »Večina predsedniških žena je bila zelo aktivnih, zato so bile pogosto v novicah. Morala bi biti bolj aktivna. Tedaj bi o njenem slovenskem poreklu več govorili. Nazadnje je bila v novicah, ko je nosila plašč z neprimernim napisom Vseeno mi. Ne vem, zakaj je ob obisku otrok nosila ta plašč. Ljudje jo pomilujejo, zdi se mi, da ne vedo, kakšen je njen odnos do Trumpa. Nas pa zelo zanima ...«

Mary Barrett upa, da bo prihodnje leto obiskala Slovenijo. »Rada bi spet videla svojo slovensko družino.« Del nje sem tudi sama in verjamem, da bom takrat zapisala še kako zanimivo zgodbo.

Sprejem štipendistov fundacije ASEF na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu

23. julija 2018 je državna sekretarka na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Aleksandra Pivec sprejela aktualne štipendiste, alumnije in mentorje, ki sodelujejo z Ameriško-slovensko izobraževalno fundacijo (ASEF).

Ob tej priložnosti je potekala tudi tiskovna konferenca za medije. Državna sekretarka Pivec je izpostavila letošnje intenzivno sodelovanje med uradom in fundacijo ASEF, kakor tudi, da se takšno sodelovanje nadaljuje, da še naprej iščemo uspešne Slovence po svetu ter, da se s časom v program vključijo tudi predstavniki gospodarstva.

Nina Troha, direktorica fundacije ASEF v Sloveniji je povedala, da je bila fundacija ustanovljena pred štirimi leti v Kaliforniji. Trenutno izvajajo dva programa: prvi omogoča slovenskim študentom, da deset tednov sodelujejo s slovenskimi profesorji, ki delujejo na univerzah v ZDA, Kanadi in Veliki Britaniji, drugi pa omogoča tujim študentom slovenskih korenin, da gostujejo v Sloveniji na slovenskih ustanovah, pri slovenskih profesorjih. Njihova mreža mentorjev je sestavljena iz 30 uglednih profesorjev. Nina se je v imenu fundacije ASEF tudi zahvalila za finančno in nefinančno podporo urada pri njihovih prizadevanjih. V nadaljevanju sta se predstavili dve štipendistki. Angeli-

ka Vižintin, študentka na Biotehniški fakulteti, je prejšnje leto sodelovala pri raziskovalnem projektu v pediatrični bolnišnici v Cincinnatiju. Poleg bogatega strokovnega znanja, ki ga je pridobila v bolnišnici, je izpostavila tudi druge vidike tovrstnih izkušenj, med drugim je ugotovila, da se v Sloveniji preveč zgledujemo po tujini in premalo cenimo svoje. Michaela Gacnik je študentka marketinga slovenskega rodu in je ena izmed osmih študentov, ki so letos prišli v Slovenijo. O svojem prihodu je povedala, da je hvaležna, da se je lahko povezala s slovenskim delom svoje družine in spoznala deželo svojih prednikov. V okviru svoje prakse si želi razviti uspešne načine trženja Slovenije kot turistične destinacije v ZDA.

Ameriško-slovenska izobraževalna fundacija ASEF je z letošnjim letom zaključila že peti razpis za raziskovalne štipendije, namenjene slovenskim študentom in študentom slovenskih korenin za desettedenske poletne raziskovalne obiske na univerzah in raziskovalnih institucijah v Sloveniji in svetu. Letos je Slovenijo tako obiskalo 8 tujih študentov, na prakso v tujino pa je odšlo 20 slovenskih študentov. V zadnjih štirih letih je v programih fundacije ASEF sodelovalo okrog 50 študentov, letošnjih 28 pa predstavlja največje število doslej.

Bukvarna Fajči podarila slovenske knjige za knjižnico v Čabru

V sredo, 11. julija 2018, sta predstavnika Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Rudi Merljak in Jelena Malnar, obiskala slovensko skupnost v Gorskem kotarju z enim namenom, da v imenu Bogomirja Fajmuta - Fajčija, lastnika Bukvarne Fajči, izroči ta knjige mestni knjižnici Ivana Žagarja v Čabru.

V začetku aprila letos so člani Komisije Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu obiskali slovensko skupnost na čabarskem območju, v Gorskem kotarju. Ob tej priložnosti je Sintija Žurga Paripović, ravnateljica Narodne knjižnice Ivan Žagar v Čabru članom komisije predstavila knjižnico, zlasti slovenski oddelek ter aktivnosti, ki jih izvajajo v sodelovanju s Slovenskim kulturnim društvom Gorski kotar in učiteljico dopolnilnega pouka slovenščine Mirjano Žagar. Njihov trud in prizadevanja, da knjižnico bogato opremijo s slovensko literaturo, ki jo učenci dopolnilnega pouka slovenščine uporabljajo pri pouku, je nekdanjega poslanca Državnega zbora in člana komisije Benedikta Kopmajerja spodbudila, da poveže ravnateljico Sintijo in Fajčija, ki je z veseljem pripravil več paketov knjig za knjižnico v Čabru. Tako so bile knjige, na predlog poslanca Kopmajerja in s pomočjo urada, dostavljene slovenski skupnosti v Gorskem kotarju.

Ravnateljica knjižnice Sintija Žurga Paripović, predsednik SKD Gorski kotar Damijan Malnar, predsednik KIS Gorski kotar Zoran Ožbolt in učiteljica slovenščine Mirjana Žagar so bili neizmerno hvaležni za to akcijo in knjižno darilo, ki ne bo uporabno samo za najmlajše, ampak tudi za druge člane slovenskih društev kakor tudi za vse ljubitelje pisane besede.

Sintija Žurga Paripović, ravnateljica knjižnice v Čabru z udeleženci bralnic delavnic.

Draga 2018 v Cankarjevem duhu

Letošnji 53. študijski dnevi Draga bodo potekali od 31. avgusta do 2. septembra 2018 v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, so sporočili iz Slovenske prosvete. Ta organizacija, ki združuje slovenska katoliška prosvetna in kulturna društva na Tržaškem, bo s prireditvijo tudi proslavila 70 let svojega obstoja. 100. obletnico smrti Ivana Cankarja pa bo obeležila tako, da bodo vse teme Drage v duhu Cankarjeve prepričane pripadnosti ideji pluralizma, svetovljanskega doživljanja meje, socialne pravičnosti in politične strpnosti. Predavatelji bodo Erika Jazbar, Aleš Šteger, Imre Jerebic, Lojze Peterle in Bernard Nežmah.

Prošnja Slovencem v Ameriki za sodelovanje v raziskavi

Raziskovalka Andreja Bezjak prosi za sodelovanje v projektu »Dokumentiranje slovstvene folklorne pri slovenskih izseljencih v Severni Ameriki«.

Od 7. do 28. septembra 2018 bo v ZDA in Kanadi nadaljevala s projektom zbiranja slovstvene folklorne in spominskih ter življenjskih pripovedi slovenskih izseljencev. Še vedno išče kontakte v Kanadi (Toronto, Montreal) in ZDA (Pensilvanija, New York). Potrebuje predvsem predstavnike starejše generacije, ki še govorijo slovensko (ni pogoj, je pa zaželeno). Vsaka informacija je dobrodošla, pravi Bezjakova.

VEČ

Več o raziskavi **TUKAJ**